

Оголошення підозри* особі, яка проживає за кордоном: процедура та типові помилки слідства

* Повідомлення про підозру
Ірина Кузіна, АО «Barristers»

Стаття 276 «Випадки повідомлення про підозру»

- ~~■ затримання особи на місці вчинення кримінального правопорушення чи безпосередньо після його вчинення~~
- обрання до особи одного з передбачених цим Кодексом запобіжних заходів (?)
- наявності достатніх доказів для підозри особи у вчиненні кримінального правопорушення

Розгляд клопотання про обрання запобіжного заходу за відсутності **підозрюваного** (частина 6 статті 193 КПК) – за наявності **одночасно** двох умов:

- ▶ прокурором доведено наявність підстав за статтею 177 КПК
- ▶ підозрюваний оголошений у міжнародний розшук

Стаття 281 КПК «Розшук підозрюваного»

- під час досудового розслідування місцезнаходження підозрюваного невідоме

або

- особа:
 - 1) перебуває за межами України
 - 2) повідомлена про виклик належним чином
 - 3) не з'являється без поважних причин на виклик

(постанова слідчого, прокурора)

Отже хронологія

1. Повідомлення про підозру
2. Належний виклик для проведення слідчих дій (допит тощо)
3. Нез'явлення особи без поважних причин
4. Оголошення у міжнародний розшук
5. Обрання запобіжного заходу за відсутності особи та за наявності підстав провадження провадження «*in absentia*»

Стаття 276. Випадки повідомлення про підозру

- ~~■ затримання особи на місці вчинення кримінального правопорушення чи безпосередньо після його вчинення~~
- ~~■ обрання до особи одного з передбачених цим Кодексом запобіжних заходів~~
- наявності достатніх доказів для підозри особи у вчиненні кримінального правопорушення**

Стаття 277. Зміст письмового повідомлення про підозру

Письмове повідомлення про підозру складається прокурором або слідчим за погодженням з прокурором.

Повідомлення має містити такі відомості:

- 2) анкетні відомості особи (... місце проживання, громадянство...), яка повідомляється про підозру;

...

- 7) права підозрюваного;

- 8) підпис слідчого, прокурора, який **здійснив** повідомлення.

Помилки!

- безпідставне зазначення місця проживання особи в Україні
- неправильне зазначення місця проживання особи за кордоном (якщо в дійсності воно не встановлене)
- відсутність перекладу повідомлення про підозру мовою, якою вільно володіє особа
- відсутність адаптації пам'ятки про права та обов'язки підозрюваного під конкретну ситуацію

Стаття 278. Вручення письмового повідомлення про підозру

- ~~■ письмове повідомлення про підозру вручається в день його складення слідчим або прокурором~~
- у випадку неможливості такого вручення - у спосіб, передбачений цим Кодексом для вручення повідомлень

Глава 8. «Повідомлення»

Повідомлення у кримінальному провадженні здійснюється у випадках, передбачених цим Кодексом,

у порядку, передбаченому главою 11 цього Кодексу,

за винятком положень щодо змісту повідомлення та наслідків неприбуття особи (частина 3 статті 111 КПК)

Глава 11. Стаття 135. Порядок здійснення виклику у кримінальному провадженні

Повістка про виклик особи, яка проживає за кордоном, вручається згідно з міжнародним договором про правову допомогу, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, а за відсутності такого - за допомогою дипломатичного (консульського) представництва

Помилки!

- Застосування загальних способів виклику – поштою, електронною поштою тощо (частина 1 статті 135 КПК) без врахування змісту міжнародних договорів
- Застосування випадків вручення повідомлення іншим особам – родичам, за місцем роботи тощо (частини 2, 2 статті 135 КПК) без врахування змісту міжнародних договорів

Повноваження слідчого та прокурора на території іншої держави відсутні

Перелік міжнародних договорів

За країнами – на сайті Міністерства юстиції України.

Систематизований примірний перелік – у роздаткових матеріалах.

Помилка!

Конвенція про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах (м. Мінськ) 1993 року – діє

Конвенція про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах (м. Кишинів) 2002 року – для України не діє!!!

* Лист Мінюсту від 21.01.2006 №26-53/7 – не ратифікована

Мінська конвенція 1993 року

- через Міністерства юстиції/Генеральних прокурорів* держав шляхом надіслання доручень про правову допомогу

або

- через дипломатичні/консульські установи України – тільки щодо громадян України – без будь-якого застосування примусу або погрози застосування

Помилка!

- Пряме надіслання повідомлень поштою прокурором

* з виконання слідчих доручень, що потребують санкції прокурора

Мінська конвенція 1993 року.

Доручення про вручення документів

- **Законодавство** – запитуваної країни. На прохання – процесуальні норми запитуючої сторони (якщо не суперечать)
- На прохання – **повідомлення про час і місце виконання** доручення для того щоб зацікавлені особи були присутніми при виконанні доручення (за законом запитуваної сторони)
- **Мова документів** – запитуваної сторони або російська (або завірений переклад). При порушенні – вручення тільки за згодою особи

Мінська конвенція 1993 року.

Підтвердження вручення документів

Вручення документів засвідчується:

- ▶ підтвердженням, підписаним особою, якій вручений документ,
- ▶ і скріпленим офіційною печаткою запитуваної установи,
- ▶ із зазначенням дати вручення
- ▶ і підписом працівника установи, що вручає документ або виданий цією установою інший документ,
- ▶ у якому повинні бути зазначені спосіб, місце і час вручення.

Мінська конвенція 1993 року.

Кримінально-правові питання

- ▶ видача осіб
- ▶ доручення про карне переслідування осіб на території запитуваної сторони (кримінальні провадження в порядку перейняття)

Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах

Не розповсюджується:

- на порушення військового права

У допомозі може бути відмовлено:

- політичні правопорушення або пов'язані з ними
- податкові правопорушення

Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах

Зносини:

- через Міністерства юстиції
- у термінових випадках – безпосереднє звернення суду запитуючої сторони до суду запитуваної сторони

Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах

Вручення документів:

- проста передача
- на прохання – у порядку вручення аналогічних документів запитованої сторони
- на прохання – у спеціальний спосіб, який є сумісним із законом запитованої сторони

Підтвердження вручення:

- розписка із підписом особи
- заява запитованої сторони – дата і спосіб вручення

Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах

Імунітет

неможливість притягати до відповідальності, утримувати під вартою, інші обмеження свободи – за діяння, які не зазначені у виклику (вчинені до виїзду)

Імунітет не діє через 15 днів перевищення необхідного строку перебування (або під час повторних приїздів)

Наслідки порушення процедури повідомлення про підозру

- Оскарження повідомлення про підозру (п.10 ч.1 ст.303 КПК)
- Позиція захисту щодо відсутності факту повідомлення про підозру, що має низку процесуальних наслідків (неправомірний обвинувальний акт, істотне порушення права на захист тощо)
- Невизначеність при обрахуванні строків досудового розслідування (з відповідними наслідками)

Стаття 6 § 3 (а) Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод

Кожний обвинувачений у вчиненні кримінального правопорушення має щонайменше такі права:

- а)** бути негайно і детально поінформованим зрозумілою для нього мовою про характер і причини обвинувачення, висунутого проти нього...

Стаття 6 § 3 (а) Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод

Застосовується у світлі права обвинуваченого підготувати свій захист

- Pélissier і Sassi проти Франції [ВП], § 54 (№10889/84)
- Dallos проти Угорщини, § 47 (№29082/95)

Стаття 6 § 3 (а) Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод

Обов'язок повідомити обвинуваченого повністю покладається на сторону обвинувачення і не може бути дотриманий у пасивний спосіб (створюючи інформацію і не повідомляючи про це сторону захисту)

- Mattoccia проти Італії, § 65 (№23969/94)
- Chichlian і Ekindjian проти Франції, звіт Комісії, § 71 (№10959/84)

Стаття 6 § 3 (а) Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод

Обвинувачений має дійсно отримати таку інформацію. Правова презумпція отримання є недостатньою

➤ С. проти Італії, рішення Комісії (№10889/84)

Якщо недотримання цього обов'язку трапилось з вини обвинуваченого, то він не може стверджувати про порушення прав сторони захисту:

➤ Erdogan проти Туреччини, рішення Комісії (№14723/89)

➤ Campbell і Fell проти Сполученого Королівства, § 96 (№№7819/77, 7878/77)

Проблемні питання

- Час внесення повідомлення про підозру до ЄРДР (частина 4 стаття 278 – невідкладно)
- Визначення місця проживання особи (зокрема, якщо їх декілька)
- Встановлення адреси проживання особи (зокрема, коли адреси змінюються)
- Спеціальні суб'єкти